

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravištvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
poluletna . . . „ 2.—
četrtna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

Št. 10.

V Ljubljani, dne 3. februarja 1911.

Leto VI.

Skrb za delavska stanovanja.

Pred kratkim je draginjski odsek v državnem zboru predložil državnemu zboru predlog, ki zadeva posebno mala, to je delavska stanovanja. V tem predlogu, ki ga je državni zbor tudi sprejel, je več prav dobrih točk, ki bodo prav mnogo koristile delavstvu, ko se izpeljejo. Že zadnjič smo v »Naši Moči« priobčili ta predlog draginjskega odseka v državnem zboru, danes pa hočemo v kratkih potezih razložiti iz tega predloga eno točko, ki se nam zdi zelo velike važnosti za delavstvo in to je: uradno nadzorstvo stanovanj.

Znano je, da si mora delavstvo pri tej velikanski draginji preskrbeti le stanovanja najnižje sposobnosti za človeško prebivališče. Navadna delavska družina stanuje visoko gori kje pod streho, kjer mora prenašati v stanovanju na lastnem telesu najhujše vremenske izpremembe, kjer pada dež ali sneg v sobo, ali pa solnčni žarki naravnost grejejo poleti v sobo. Stanuje pa zelo mnogo delavstva v klétah, kjer imajo vedno vlažnost in pomanjkanje svežega zraka in svetlobe. Gotovo taka stanovanja niso za delavstvo primerna, posebno še, ako je delavčeva družina mnogoštevilna. Znani dr. F. May, zdravnik v Monakovem pravi, da je vsak tretji slučaj smrti v takih stanovanjih pripisati jetiki in da se proti jetiki toliko časa ne bo mogoče uspešno bojevati, dokler bodo obstajala taka stanovanja. Priznati moramo tem besedam popolno resnico, saj je dobro znano, da jetika ravno med delavstvom najhujše gospodari in sicer brez vsake razlike na starost in spol. Taka stanovanja so pa tudi početek raznim drugim boleznim, posebno otročjim, kakor škropuloznosti, slabotnosti, očesnim boleznim in boleznim v glavi in prsih.

Zato pa se nam zdi zelo potreben in umesten tak predlog, s katerim se ustanovi državno nadzorstvo stanovanj. Po teh nadzornikih se le se bo izvedelo, ako bodo ti nadzorniki vestno izpolnjevali svojo nalogo, kako velikanska revščina vlada med delavstvom glede stanovanj in na podlagi izpovedi nadzornikov, bodo potem država, dežele in občine primorane storiti kaj več za delav-

ska stanovanja kot pa zdaj, ko navadno te oblasti ne vidijo drugače delavske revščine, kakor če je nimajo uradno na popirju napisane. In to uradno pisanje bodo morali odsej oskrbovati stanovanjski nadzorniki.

Morda najboljšo nadzorstvo stanovanj imajo v Strassburgu na Nemškem, ki obstoja že 12 let. Stanovanjski nadzorniki so v teku 12 let zahtevali v 21.370 stanovanjih razna popravila, ki niso bila v korist človeškemu zdravju. Izkazalo se je, da je 20 odstotkov stanovanj temnih, sedem odstotkov vlažnih, trinajst odstotkov prenapolnjenih. V 27 odstotkih stanovanj so imeli bolnike in v 44 odstotkih stanovanj, kjer so bili tudi bolniki, so bolniki ležali v eni postelji z zdravimi ljudmi.

Radi takih nedostatkov, ker so bila delavska in sploh stanovanja revežev v Strassburgu človeštvu naravnost škodljiva in ker so bila ta slaba stanovanja največ v starem mestu, je kupilo mesto 36 takih hiš za 12 milijonov mark in podrlo te hiše. Komisija stanovanj je tudi dosegla, daje mesto priredilo 478 stanovanj za delavstvo, 350 se jih pa sedaj prireja, kakor tudi 200 postelj za neoženjence.

Tem stanovanjskim komisijam so ob začetku gospodarji hiš zelo nasprotovali; toda uvideli so, da je tudi zanje večje koristi, ako imajo v svojih hišah zdrava stanovanja in zdrave ljudi, kakor pa ne zdrava in umazana stanovanja, v katerih vlada nesnaga in bolezen in iz katerih se prav lahko in prav hitro zanese epidemija. Uvideli so pa tudi mestni očetje, da je mogoče le pri zdravem ljudstvu, ki ima zdrava stanovanja, uspešen boj proti raznim boleznim in epidemijam. Zato pa gre zelo na roko tem stanovanjskim komisarjem društvu hišnih posestnikov in gospodarjev, ki se ne drže predpisov stanovanjskih komisarjev, občutno kaznuje.

Gospodarji in komisarji stanovanja pa imajo tudi svojo posredovalnico stanovanj in se smejo v tej posredovalnici oddajati le taka stanovanja, ki jih mesto potrdi z oglašom, ki jih izdaja mesto javno dvakrat na teden.

Ko smo pregledali delo mestnih stanovanjskih nadzornikov v Strassburgu, moramo reči, da nam ta naprava močno ugaja.

In ako še povemo, da je mesto Strassburg sklenilo leta 1909., da bo z vso močjo podpiralo stavbne zadruge, ki bodo zidale delavske hišice in da so mestno občine do tega sklepa pripravili stanovanjski nadzorniki, potem si moremo le želeči časa, ko se uresniči tudi pri nas stanovanjski nadzorniki. Mesto Strassburg pa je sklenilo, da bo dalo le takim zadrugam ali stavbnim društvom podporo, ki bodo te hišice oddajali za ceno, pri kateri ne bodo iskali dobička.

Ob tej priliki bi si dovolil še par besed glede še ene občinske, ali bodisi katerekoli kompetentne oblasti, ki naj skrbi za delavska stanovanja. Po našem mnenju bi občina zelo veliko storila s tem za delavska stanovanja, ako bi delavskih stanovanj ne obložila z dokladami in bi se za to izgubo pri delavskih stanovanjih oškodovala pri velikih stanovanjih. Znano je, da so n. pr. v Ljubljani najdražja stanovanja z eno sobo in kuhinjo, med tem ko so stanovanja s štirimi in več sobami, kuhinjo, kopalnico, shrambo in drugimi pritliklinami, primerno zelo cena. Taka stanovanja pridejo največkrat najemnikom brezplačno, ker sobe oddajajo za drag denar podnajemnikom, ki jih naravnost odirajo. Saj mora danes najemnik ene meblirane sobe plačati mesečno večjo najemnino v Ljubljani, kot bi jo plačal n. pr. na Dunaju. Zato bi bilo pa zelo umestno, da bi mestna občina opustila občinske doklade na manjša stanovanja, katerih je danes v Ljubljani zelo malo, pa bi upeljala višje doklade na velika stanovanja.

Pa bo morda kdo upravičeno rekel: Ako mestna občina opusti občinske doklade, bo s tem pomagala le gospodarjem, nikakor pa ne delavstvu. Pri sedanjih razmerah bi bilo to res. Saj je znano, da so v Ljubljani stanovanja prav vsako četrtno dražja in to prav brez vsakega povoda. V Ljubljani je znan nek gospodar, ki ima denar, ki je v dveh letih podražil stanovanja v svoji hiši za 66 odstotkov (od 300 K na 500 K in od 240 na 400 K). Temu zlu bi morala občina le s tem, da bi uradno cenila stanovanje in potem gospodarju prepovedala dražitev stanovanja brez občinskega dovoljenja. To se sliši nekako tako, kakor uradna razlastitev, kot uradno poseganje v lastninsko pravico posameznika. Gotovo! Toda oblasti so pa tu-

Carska zločinstva.

(Dalje.)

Roko v roki se tlačita prijatelja skozi gnječo, skozi dim in iskre. Sedaj dospela sta v ulico, sedaj dosegla sta Festulovo hišo. Ognjen steber šviga kvišku iz poslopja. Se stoji zidovje; a strašno je znotraj razdejanje. Kaj se je pač zgodilo z ljudmi? Ali so bili tudi oni žrtvovani, ker se je Neronovo oko hotelo razveseljevati nad ognjeno igro?

»Metela! Metela!« Glasno in obupno zadoni Plavtov krik in še enkrat zakliče ves s solzami oblit: »Metela!«

Da bi otela svojemu očetu življenje, udala se je Metela ter bila pripravljena, biti Milvijeva žena, ko jo je ljubljani Plavt odvezal njene obljube; toda od onega dneva je izginila iz njenega obličja vsa veselost. Mrzel kot mramornat kip je njen obraz; mrzlo kot kamen njeno obnašanje proti posiljenemu ženinu. Daril njegovih sicer ni smela zametati, vendar jih je zaničevala,

in ako so bila še tako dragocena, še pogledala jih ni, ampak dala jih je nesti v daljno sobo.

Milvij pa se ne dá oplasiti mrzlemu obnašanju svoje zaročenke, marveč plava ves v sreči in Rim govori o divjem in zapeljivem življenju oproščenca, kojemu je Neronovo določilo prisodilo Scevijsko premoženje, Scevijsa pa so umorili zaradi izdaje nad državo. Milvij ima vse, po čemur je koprnela njegova grda duša: čast, bogastvo in najlepšo deklico v Rimu — v nevesto.

Urno pripravlja ženitovanje. Festul, sedaj le še nesamovoljen sužnik njegov, si ne upa protiviti njegovemu povelju; Metela pa se ne zmeni za nikako reč, naj delajo ž njo karkoli hočejo.

Tako se približa dan poroke. Po stari rimljanski navadi določili so praznik na srečen dan kakor so si mislili. A tudi te dni opazujejo ugodna in neugodna znamenja: vreme, petelinovo petje, letanje tičev in oblake — vse razlagajo dobro ali pa slabo.

Svitlo sije solnce ono jutro, ko bo morala Metela podati svojo roko, a drugemu,

nego Plavtu. Že zarana prično se obredi, katerih se mora Metela po Milvijevem povelju udeležiti.

Na domačem žrtveniku zvrše daritev, h kateri se zbero sorodovinci in znanci, da so priče, kako je nevesta sežgala vse spomine na njeno preteklost, celo igrače, ki so ji bile, ko je bila še dete, veselje. Sedaj stopita v drugo življenje in vsak spomin na mlada leta mora izginiti iz njenega spomina.

Bleda, a mirna zvrši Metela neogibno dolžnost: nima je solze njeno oko; ne trese se ji roka, ko spusti v ogenj cvetličnati šopek, ki ga jej je odtrgal Plavt pred svojim slovesom in ki ga je zvesto ohranila — vsaj mora zatreti preteklost; njeno srce je preblagodušno in preplemenito, da bi ne storila, kar je v njenih močeh — ako ji tudi poka srce. Pa človeško srce je močno in ne poča ji srce, tudi ne, ko ji dajo nevestin kinč in ko njene prijateljice občudujejo njeno dragoceno obleko in slave srečno tovarišico.

(Dalje.)

di dolžne skrbeti in gledati na to, da se na eni strani ne množi in povečuje neznosna revščina in izžemanje revežev, med tem ko se na drugi strani brezvestno pomnožuje kapital. Taki uradni cenileci stanovanj pa bi mogli biti le stanovanjski nadzorniki, ki bi bili edini strokovnjaki v tem oziru in bi prav dobro poznali razmere in revščino dotičnega kraja.

Morda bo bral ta članek kdo, ki se zanima za to vprašanje. Prosimo ga, da vse stori, kar je možno, da se da delavstvu dosti dobrih, cenih in zdravih stanovanj. Stanovanjsko vprašanje je danes za delavstvo prvo in glavno vprašanje, ki ga lahko reši hitrega propada in ga obdrži v razmerah, ki so zanj primerne.

Gozdno delavstvo.

Razmere eraričnih gozdnih delavcev so povsodi zelo slabe. Slabo erarično gozdno gospodarstvo izkazuje vedno le malo prebitka v letnih proračunih in vsled tega trpi gozdno delavstvo. Gozdno delavstvo je pa gospodarsko zaostalo tudi vsled tega, ker je preslabo organizirano in v kolikor je, organizacije premalo delajo. Dandanes je treba vztrajnega dela, da se pokaže uspeh. Naši slovenski gozdni delavci pa so posebno raztreseni in razdrojeni. Razdeljeni po oddaljenosti krajev, različni po načinu službe nimajo nikake resno skupnosti. Toda vkljub temu se kažejo mali uspehi. Z ozirom na zahtevo krščansko socialne organizacije gozdnih delavcev v Salzkammergutu, je poljedelsko ministrstvo izdalo dne 15. decembra preteklega leta odlok, s katerim se z ozirom na draginjo določa sledeči provizorij:

Stalno gozdno delavstvo je razdeliti v dva plačilna razreda, in sicer:

I. Plačilni razred (Rottmeister) s tremi stopnjami:

1. stopnja s šihtho plačo 3 K 20 v.,
2. stopnja s šihtho plačo 3 K 40 v.,
3. stopnja s šihtho plačo 3 K 50 v.

II. plačilni razred (Gozdni delavci s sedmimi plačilnimi stopnjami in sicer):

1. stopnja s šihtho plačo 2 K 40 v.,
2. stopnja s šihtho plačo 2 K 50 v.,
3. stopnja s šihtho plačo 2 K 60 v.,
4. stopnja s šihtho plačo 2 K 70 v.,
5. stopnja s šihtho plačo 2 K 80 v.,
6. stopnja s šihtho plačo 2 K 90 v.,
7. stopnja s šihtho plačo 3 K — v.

Vdelitev stalnih delavcev v nove plačilne stopnje se ima izvršiti na podlagi dosedanje po kategorijah urejene šihthne plače na ta način, da se pripiše onim delavcem, ki so bili 1. decembra 1910 že nad tri leta uvrščeni v dosedanje plačilno stopinjo 30 v in onim, ki še niso tri leta uvrščeni v dosedanje plači 20 v k dosedanji temeljni plači in se z to novo temeljno plačo uvrste v primerne plačilne vrste po novi uredbi.

Seveda so to le začasne odredbe, ki se bodo v teku nekaj mesecev izpremenile v stalne, kar je zelo nujno potrebno. Opozorjamo pa tudi slovenske gozdne delavce, da poročajo našemu listu o vseh izpremembah. Posebno pa, da po svojih organizacijah sami resno delujejo.

Ljubljanska krščansko socialna organizacija.

Občni zbor S. K. S. Z. je bil minulo nedeljo v »Ljudskem Domu«. V torek je predaval v »Ljudskem Domu« dr. Krek o pomeni izobraževalnega dela. Predavanju je sledila seja S. K. S. Z. Seje so se udeležili tudi odborniki in odbornice vseh naših ljubljanskih delavskih organizacij. Poročamo ljubljanskemu krščansko-socialnemu delavstvu, da pristopa k S. K. S. Z. Mesečni prispevek znaša zgolj 10 vinarjev. Odbor S. K. S. Z. se je sestavil takole: dr. Krek, predsednik; L. Smolnikar, M. Moškerc, podpredsednika; zapisnikarja: Traven, Štefe; blagajnik: Sedmak; knjižničar: P. Bizjak.

Redne seje S. K. S. Z. bo naznanjala tudi »Naša Moč«. Vsa naša delavska društva ljubljanska in okoličanska se naprošajo, da se sej S. K. S. Z. udeležijo, kar je važno zato, ker se v teh sejah obravnavajo zadeve, ki so važne tudi za delavstvo.

Igralci Kat. društva rokod. pomočnikov v Ljubljani vljudno vabijo k častnemu večeru, ki ga prirede svojemu dolgoletnemu režiserju in zaslužnemu starostu gospodu Rudolfu Vrančiču v nedeljo, dne

5. februarja 1911 v »Rokodelskem domu«, Komenskega ulica 12. Spored: 1. Ivan pl. Zajc: Črnogorka. Zbor. 2. Fr. Gerbič: Venček slovenskih pesmi. Zbor. 3. J. Aljaž: Zvezda. Zbor z bariton-solo. Poje g. Erman. 4. Ant. Funtek: Na tujih tleh. Solospev. Poje g. Avg. Jeločnik. 5. Komičen kuplet. Poje gosp. Rado Jeločnik. 6. Govor. 7. Dva nočna čuvaja. Igra v dveh dejanjih. Francoski spisal E. Edel. — Začetek točno ob 6. uri zvečer. Vstopnina za osebo 50 vin. Preplačila se hvaležno sprejemajo. — Počastite vsi ta častni večer našega prijatelja in vrlega našega somišljenika.

Iz ljubljanske predilnice. Strokovno društvo tekstilnega delavstva ima svoj občni zbor dne 8. februarja ob 6. uri zvečer v »Unionu«. Na dnevnem redu so: 1. Poročila predsednika, tajnika, blagajnika o poslovanju društva za leto 1910; 2. volitev novega odbora; 3. delavske razmere v ljubljanski predilnici; o tej točki bo poročal urednik g. Fr. Kerhne. Delavci in delavke, če vam je zboljšanje delavskih razmer v naši tovarni kaj mar, udeležite se tega zborovanja in vpišite se v naše strokovno društvo!

V »Ljudskem Domu« bo v torek ob pol 8. uri predavanje S. K. S. Z. Nanj!

Delavski zaupniki in zaupnice so naprošeni, da ostanejo v torek po predavanju nekaj časa v dvorani, ker gre za neko zelovažno delavsko zadevo.

Varietetni večer »Ljubljane« na Svečnico je izborni uspel. Zlasti krasno je pela Irma Polakova, ki so jo naši liberalci odgnali iz Ljubljane. Dostojno, v najlepšem redu se je izvršila vsa prireditev in niti to ni motilo veselega razpoloženja, da je po krivdi in po nemarnosti »Unionovega« vodstva vladal peklenški mraz v dvorani. Za ugodnost naših gostov se »Unionovo« vodstvo res prav nič ne briga.

Med brati in sestrami.

S Preske. Prihodnjo nedeljo bo občni zbor delavskega društva. Delavci, udeležite se obilno. Društvo je bilo dobro, predno ni pogorela tovarna. Ko je tovarna pogorela, so delavci šli na razne kraje. Delavci pričakujejo, da se prične zopet delo; pa ni še upanja. Vedno merijo, pa ni nič kruha!

Iz Črnuč se nam piše: Škandalozne razmere vladajo na pošti na Ježici, tako da naročniki »Naše Moči« dobijo list mesto že v soboto, šele največkrat v četrtek. Kje je krivda? Ali na pošti, ali pa pri črnuškem pismonoši, ki kakor čujemo, doma prečita naš list. Če Vas, rdečkarje, »Naša Moč« tako zanima, kar naročite si jo, nas pa ne zadržujte, drugače se boste praskali, kjer Vas ne srbi.

Iz Vevč. Dne 24. prosinca t. l. je bil zelo pomenljiv dan za našo tovarno in nje okolico. Ta dan je bila preizkušnja na novih železniških mostovih. Prepeljali so dve lokomotive in štiri vagone, napolnjene s premogom. Ljudstvo je bilo zelo radovedno, kaj bo končni rezultat te preizkušnje, zlasti radi večjega mostu, ki je dolg 55 metrov in nima na sredi nobene opore. Počasi so pripeljali vso težo na sredo mostu, inženirji pa so od vseh strani gledali na most z raznimi instrumenti, za koliko se bo podal, kajti govorilo se je poprej, da ako se poda za 4 cm, bode zvržen; pa se je samo za 18 milimetrov podal pri vsej teži. Potem so se lokomotive s hitrostjo 20 km na uro zaletele čez most, in s tem je bil most postavno preizkušen in potrjen ter izročen prometu. Drugi most, ki je pa precej krajši, se je podal le za 5 milimetrov in dve desetinki. Ta dva sta čisto železna. Tretji most pa, ki je iz betona, se ni ne pri počasni, ne pri hitri vožnji nič podal. Tako je bila vsa preizkušnja, ki je trajala dve uri, končana. Dne 27. prosinca pa je prva lokomotiva razpeljala blago po tovarni. S tem dnevom je tudi končana vožnja s konji ter neusmiljeno trpinčenje konj. — Kar se tiče voznikov, je to velik udarec za tukajšnje okolico, ker bi zaslužili okroglo po 100.000 kron na leto. To je še po malem računano. Ko bi vozniki imeli glavo na pravem mestu, bi železnice sploh ne bilo. Ti ljudje so se dali od raznih oseb nafarbat in so nagajali tovarni, kadar je bilo mogoče. Zlasti se morajo zahvaliti osebi, ki brez zaslužka živeti ne more na svoji kmetiji. Bil je že kot delavec v tukajšnji tovarni. Ker je pa vedno preveč neumnosti uganjal, so ga postavili na cesto.

Pozneje se je usilil med voznike, kjer je kmalu napravil razpor, da so ga morali odsluviti. Zadnji čas se je zopet izprosil, da je vozil v tovarni na dan. Hvalil se je, da je on prvi voznik in da bodo vsi prej proč kot pa on. Ali ta prednost ga je tako prevzela, da je hotel biti več kot uradnik. Pričel se je zoperstavljanje, kar je bilo vzrok, da je padel za vselej iz tovarne. Obžalujemo ta slučaj radi njegovih otrok, sam pa v resnici drugega ne zasluži. — Delavstvo se nima vzroka veseliti nove železnice radi zaslužka. Pričeli so sedaj pri nizi izdelovati papir, ki se menda imenuje »Redaktionspapier«. Pri tem bo delavstvo na tisoče manj zaslužilo, ker se nič ne izdelava, ampak gre kar iz papirnega stroja surov naprej. S tem je na stotine delavcem prikrajšan zaslužek. Drugič pa še kaj več.

Idrija. Nam znani Anton Trebušnik, nekdanj bivajoč v Idriji, sedaj stanujoč v Ljubljani, kateri si ni upal ugovarjati na zadnjem liberalno-mokraškem shodu dne 15. januarja našemu tovarišu Ivanu Kaučiču na njegov govor, se je maščeval nad njim tako-le: Poslal mu je iz Ljubljane razglednico s tremi spačenimi možicelni, na njo je zapisal: Prejmi gospod Janez Kaučič, po domače hundelauf in zastopnik virilistov v Idriji. Častitam ti, ka tako mašku pastopaš v arganizaciji katol. nar. stranke. Živja Ledine. Tuj pristaš Fran Hudomušnik. Jeblana 24. 1. 1911. Torej tako je začel Anton Trebušnik ugovarjati na govore naših somišljenikov, njega sodrugi ugovarjajo pa s tem, da našim na shodih rokave trgajo ter jih ven iz javnih shodov mečejo. — Sedaj v kratkem tudi krožijo na naše somišljenike različne razglednice, nepodpisane, tudi celo nefrankirane. Vsem tistim, kateri take razglednice pošiljajo, bodi enkrat za vselej povedano, da se take razglednice ne sprejemajo ter kdor je katero poslal, jo lahko na pošti nazaj prejme.

Jesenice. Na Jesenicah se proti draginji zabavlja po gostilnah ter na shodih. A v resnici se pa skoro nič ne stori. Moramo pripoznati, da ko bi delavci ono, kar čez potrebo zapijo, porabili za živež, bi ne bilo tako pomanjkanje. Vodstvo tovarne pa tudi nima nič usmiljenja do delavstva. Gospodje sami občutijo draginjo pri dobri plači, toliko bolj pa delavstvo pri nizki. Po naravnih postavah bi imeli vsaj eno tretjino dobička razdeliti med delavstvo. Delavci smo pa tudi veliko sami krivi, ker ne trkamo na kapitalistova vrata, zato tudi nič ne dobimo. Potem pa še ti neumni plesi. Koliko se tukaj po nepotrebnem zapravi. Ob času draginje bi morale biti vse gostilne vsaj ob 11. uri zaprte. Do tega časa se vsak lahko naskače in napije. Pri nas so letos delavke otvarjale bale. Na rdeči noči se je pa letos izkazalo, da je manj rdečih prismuknjencev za rdečo noč ter da jim tudi nič ne ostaja. Je bilo vse bolj klavarno in mala udeležba. Torej manj balov in skakanja, pa več poguma po zahtevi za višjo plačo. Razun moke se vse draži. Meso ima tako ceno, da ga delavcu pri malem zaslužku ni mogoče uživati, a brez tečne hrane ni pri težkem delu mogoče delati. Kje so sedaj socialni demokratje, ki so upili: kmet dere. Iz tujih držav pride meso, ker doma ne bode še tako kmalu dosti živine. Morala se bo pa odpraviti carina na argentinsko meso. Kaj je vzrok, da se viša cena mesu? Ali dovoz argentinskega mesa? ali pogodba s Srbijo, odkoder se v večji množini uvaža meso? Vzrok je, ker je doma bolezen, iz katere so se socialni demokrati norčevali. Treba je ljudskini poslancem delati nato, da država podpira živinorejo, potem bode meso ceneje. Treba je pa tudi, da se kmalu uvede socialno zavarovanje, da bode kmet lažje dobil delavce ter več produciral.

Odpadniki slepomišijo. Iz rudarskih krogov v Idriji smo prejeli: Pod tem naslovom je prinesel neumno rdeče pobarvani »Naprej« nekaj vrstic, v katerih napada pošteno delavstvo, ki noče trobiti v njegov rog. Mi pa pravimo: Hvala Bogu, da so postali nekateri delavci tako pametni, da nočejo rediti s težko prisluženimi svojimi denarji delomržne in propadle študente. O slepomišnju naj »Naprej« ne govori, ozre naj se le na ateiste in nadbožanstvenike v svojih vrstah, ki se takrat, kadar je treba natresti ubogemu delavcu peska v oči, tudi delajo silno pobožne. »Napreja« naj ne skrbi, kam pošilja krščansko-socialno delavstvo resolucije svojih shodov, gotovo je, da njemu jih še ni ter jih ne bo. Vsekakor se pošteno in trezno delavstvo ne bo nikdar

obračalo na rdeči listič za pomoč, kakor se sam na delavstvo, da ne smrzne. »Naprej« bi nam naj povedal, v katero vrsto ljudi spadajo osebe, ki uživajo delavski kruh, pa niso niti poklicane, niti izvoljene. Naše mnenje je, da tudi med oderuhe, a so še tem slabši, ker obenem slepomišijo. »Naprej« naj ne napada poštenih ljudi, da ne bo šel prehitro nazaj.

Prometna zveza.

Na občnem zboru »Prometne zveze«, skupina Ljubljana, ki je bil včeraj, sta govorila tudi kanonik posl. dr. Žitnik, tajnik Tschulik, urednik Moškerc. Zbor je izrekel zahvalo tajniku Tertineku. Več prihodnjih.

Plačilnica Zatičina. (Konec.) Izgovarjajo se, da nimajo denarja, ali umeti pa nočejo, da delavec in uslužbenec dolenjskih železnic ne more zato, če ni denarja na razpolago, naj ga iščejo tam, koder ga po nepotrebnem razmetavajo. Ako mi železničarji rek, kako delo tako plačilo, enkrat narobe obrnemo in izvajamo, videli bomo, kdo bo imel škodo. Če se mogočni gospodje ne zavedajo svojih obljub, odvezujejo nas s tem naših dolžnosti. Z ogromnimi svotami se zidajo železnice samo za različne športe, samo za živega človeka ga ni denarja. Prepotrebno je in že skrajni čas, da se vendar že enkrat ugotovi delavski red! Pereča rana je tudi statut naše bolniške blagajne. Ako delavec oboli, dobiva samo 60 odstotkov svoje dnevnine, ako boleha čez tri dni, samo za tri dni pa ne dobi sploh nič. Gospodje zdravniki pa so tako skrbni, da zapišejo bolniku boljše, tečnejšo hrano, ne povedo pa, odkod naj jo vzame, ko že pri polni plači ni mogoče se primerno hraniti, in velik del bolezni nastane samo vsled nezadostne hrane. Pravila je treba prenoviti. — Z dopusti je ravnoista mizerija; nikoli ni namestnika, ker dopust ne sme povzročati upravi stroškov. Vemo pa, da veliki, dopusta popolnoma nepotrebni gospodje dobe dopust kadar ga hočejo; oni imajo celo leto dobro plačane namestnike vedno na razpolago. § 53. službenega reda spada že zdavnaj med stare cunje. Nato so se prebrale in soglasno odobrile sledeče resolucije:

Slovenski krščanski železničarji dolenjske proge c. kr. državne železnice na drugem shodu v Višnjigori dne 8. prosinca 1911 sklenejo:

1. Poslance Slovenskega kluba naproša shod, da blagovolijo posredovati v železniškem ministrstvu, da se takoj izda že zdavnaj obljubljeni delavski red, iz katerega naj bodo razvidne ne le dolžnosti, marveč tudi pravice vseh železniških delavcev in rokodelcev, kajti danes obstoječi ukazi in naredbe posameznih ravnateljstev si tolači vsak predstojnik po svoje in to vedno v škodo delavcem in podjetju.

2. Pravila obstoječe bolniške blagajne za uslužbenca c. kr. državnih železnic z leta 1889 naj se toliko preuredijo, da bodo imeli uslužbenec v času bolezni poleg polne plače še 20 odstotne doklade, kajti vsakemu je znano, da se ravno v bolezni rabi dokaj boljše hrana in postrežba, to pa ni mogoče, ko dobi bolnik po sedanjih pravilih samo 60 do 70 odstotkov dnevne plače. Čim boljši bo med boleznijo postrežba in plača, tem prej bo bolnik okrevljal in služil zopet podjetju. Železniškim zdravnikom naj se pri izbiri zdravil ne delajo predpisi, kaj oni za primerno spoznajo, naj bolnik tudi dobi. Z delavci, ki žele pristopiti provizijskemu skladu, naj se pri zdravniški preiskavi ne postopa prestrogo, kajti vsak delavec si želi starostne preskrbe zase in za svoje. Radi neznanih telesnih hrib se pristop k provizijskemu skladu onemogočuje, dasi ravno je prošnik dober in spreten delavec.

3. Odpočitni dopust poduradnikov in slug naj se zagotovi ter naj se § 59. službenega reda z leta 1898 v toliko predrugači, da bode za čas na dopustu se nahajajočega uslužbenca potreben namestnik na stroške podjetja prideljen. — Enako slugam naj se dopust tudi vsem nastavljenim delavcem in rokodelcem s polno dnevno plačo dovoli,

kajti tudi delavec, ki dan za dnevom težko dela, potrebuje nujno odpočitka.

Govornik nadaljuje: Gospodje poslanci S. L. S. nam zagotavljajo svojo pomoč v doseg naših ciljev. Naša dolžnost je torej, da trdno držimo k tej stranki; zavedati se moramo, da nam je največja zaslomba zasigurana po programu S. L. S. Vsak član se mora zavedati, h kateri organizaciji on pripada, on je namreč popek na vejah, katere predstavljajo plačilnice in skupine Prometne zveze širom cele monarhije. Vse veje pa so krona drevesu, katerega so krščansko misleči železničarji slovenski zasadili na vrt S. L. S. Vsak član Prometne zveze naj torej tudi vselej in povsod neustrašeno pripozna svoj krščanski značaj, kajti trnov naša stranka ne trpi na svojem vrtu. Vsak, kdor je prepričan od naših zdravih in poštenih načel, naj prihiti v tabor Prometne zveze, komur pa se v nasprotnik taborih bolj dopade in misli tam srečnejši postati, kakor pri nas, pa mu tudi zasigramo srečno pot. Prej ali slej bo sam izprevidel svojo zmoto — Bog da ne bi bilo za nobene prepozno. — Na razne želje, da bi se plačilnica preuredila v krajno skupino, odgovarja govornik, da delajo okoliščine, da so člani tako daleč narazen, ovire, ker težko bi se sestavil odbor in težko bi bilo prirejati po pravih predpisane mesečne sestanke. Ostanje plačilnica, imenuje se pa za posamezne dele proge več zaupnih mož. — Da se bo zamoglo agitačno gibanje ojačiti, nadalje da bo plačilnicam in posameznim članom po slovenskih pokrajinah mogoče vselej in kratkim potom dobiti pojasnil in nasvetov, se je sklenila sledeča resolucija na centralo Prometne zveze: »Shod članov Prometne zveze, uslužbenih na dolenjskih progah c. kr. državne železnice v Višnjigori dne 8. januarja 1911 zahteva od centrale Prometne zveze, da ona od centrale ustanovi za slovenske pokrajine slovensko tajništvo v Ljubljani, da bodo skupine in plačilnice zamogle dobiti pojasnil in nasvetov tikajočih se njihovih članov, ter naroča vodstvu plačilnice Zatičina, da to našo zahtevo sporoči nemudoma centrali in zahteva, da pride ta točka že pri prihodnjem občnem zboru dne 25. in 26. marca 1911 v razpravo. Gospode poslance S. L. S. se naproša, da to našo zahtevo pri centrali Prometne zveze na Dunaju primerno podpirajo.«

Zelo zanimivo in temeljito poročilo gospoda komerčnega svetnika, državnega in deželnega poslanca Povšeta se objavi radi obširnosti v prihodnjih številkah »Naše Moči«. Tukaj samo povdarimo, da so se poslušavci govorniku z burnim odobravanjem in aplavzom zahvalili.

Nad dve uri trajajoče zborovanje je bilo — povedano v čast Dolenjcem — imenitno obiskano; sešlo se je nad 75 železničarjev — po zborovanju se jih je 14 vpisalo k Prometni zvezi. Shoda so se udeležile, kakor že zgoraj omenjeno, tudi ugledne osebe neželezničarskega stanu, kar dokazuje, da železničarji res niso sami socialni demokrati. Nad vsem pa je čestitati gospodu tovarišu Medvedu na sijajnem uspehu, katerega je dosegel le s svojo vztrajnostjo, z njegovim modrim, moškim nastopom in z vzgledno požrtovalnostjo. Bog blagoslovi njegov trud i naprej, kakor ga je do zdaj, in dolenjska plačilnica bo zlahtni sad naseča veja drevesa — Prometne zveze.

Tobačno delavstvo.

Tobačno delavstvo. Zadnji petek je imela ljubljanska skupina krščanske tobačne zveze shod v »Unionu«. Shod je bil zelo dobro obiskan, osobito zato, ker se je razpravljalo o novi reformi, ki se je uvedla s 1. januarjem v avstrijske tobačne tovarne. O reformi je govoril urednik g. Fr. Kerhne. Podal nam je najprej jasno sliko o izpremembah, ki so se izvršile s to reformo. Reforma sama ni slaba; vendar ima svoje hibe. Za ljubljansko tovarno so te-le točke najbolj važne: 1. Ljubljana mora priti najmanj v 2. krajevni razred starostnih doklad; to ne gre, da bi bilo mesto Ljubljana, kjer so tržne cene in sploh vse življenje tako

drago, v 3. razredu. Dokazali bomo z uradnimi številkami, da so razmere v Ljubljani res tako, kakor so v Krakovu, Lincu, Brnu, Gradcu, Pragi in drugih mestih, ki spadajo v 2. krajevni razred glede na starostne doklade. 2. Tobačno delavstvo more glede temeljnih plač priti v 12., najmanj pa v 11. krajevno stopinjo in ne v 9., kjer je zdaj. Kaj je življenje v Ljubljani cenejše, kakor v Trstu, Lincu, Gradcu ali Pragi, ki so v 12., oziroma v 11. krajevni stopinji. 3. Zmeraj smo povdarjali, da se morajo plače posameznih vrst delavstva zblížati in zenačiti in ne prevelike razlike v plači delati. Žalibog se topot to ni upoštevalo, ampak razdelilo delavstvo na 18 plačilnih skupin. Na vsak način je treba to število plačilnih skupin zmanjšati. 4. Preosnova plač se tudi predolgo zavleče. Starostne doklade se bodo polne šele leta 1916. izplačale. Treba bo na to delati, da se vsaj onim delavkam, ki v pokoj stopajo starostne doklade vse takoj v pokoj zaračunajo in da se vsa reforma vsaj v treh letih izpelje. 5. Nekaterim od delkom se je naložilo toliko dela, da ga ne morejo zmagovati. 6. Pošlje se spomenica tobačni direkciji, v kateri se razlože vse težnje delavstva. Nazadnje razloži govornik nekaj izprememb, ki jih nameravajo naši ljudje predlagati glede bolniškega zavoda v tovarni.

Demokratje v tovarni. Našim sodrugom v tovarni gre nekam bolj slabo. Člani odpadajo od njih organizacije kakor suho listje v jeseni, kadar burja zapiha. Sodrugi pravijo, da so njih voditelji nekoliko preveč »komot« in da jim je v prvi vrsti njih lastni blagor pri srcu, ne pa delavski. Zadnjič je prišel sam Paterman svoje zveste nekoliko »potroštat«, pa da bo težko kaj izdalo. Na zadnjem shodu, ki je bil zelo slabo obiskan, nas je Kristan pohvalil in nas v lep zgled postavil svojim ljudem. Posebno naši ljubi Koncilji gre ta reč zelo po glavi. »Jaz si ne morem misliti,« pravi omoženim sodelavkam, »kako mora v taki družini zastopnost vladati, kjer je mož pri nas, a žena pri krščanski organizaciji.« O Koncilja, Koncilja, kako bi človek lahko o zastopnosti pisal, pa je bolje, da pustimo vso stvar, ker nocojemo biti poredni.

Okno v svet.

Zmedeni pojmi o boju proti socialni demokraciji v Nemčiji. Ko se je ustanavljala socialna demokracija, so jo svobodomislenci meščanski krogi zelo pozdravljali. Čemu li ne! Saj so videli v njej zgolj in edino sredstvo, da se uniči med delavstvom verski čut. Zdaj se je meščanski krogi v Nemčiji že zelo boje in se bore proti njej. Zahtevajo celo v svoji omejenosti izjemne postavbe proti rdečim. Tudi vodilnim državnikom nemških držav dela socialna demokracija velike preglavice, a enotnosti v boju proti njej ni nobene, zato se lahko socialni demokrati smeje, ker dobro znajo, da edini resen nasprotnik socialni demokraciji je smotreno združeno načelno krščansko-socialno delavstvo, ki odpira delavstvu oči, da ne izgubi vere in svoje narodnosti in da se še odločnejše, kakor to dela socialna demokracija, bori za svoje pravice. V severni Nemčiji priporočajo vladi, naj pokaže socialni demokraciji svojo močno pest in naj pošlje proti socialnim demokratom vojake. Na Saškem, kjer je toliko socialnih demokratov, da je dobilo saško kraljestvo že pridevek »rdeče kraljestvo«, se dela na to, da se ojačijo rumena strokovna društva, društva, ki jih ustanavljajo podjetniki. Na Badenskem pa označujejo ministri socialno demokracijo kot »velikansko gibanje«, ki hoče dvigniti četrti stan, na Bavarskem pa pospešuje socialno demokracijo prometno ministrstvo. Pri taki zmedbi se seveda ne dosežejo proti socialni demokraciji nikaki uspehi. Doseže jih zgolj smotreno krščansko strokovno-politično delavsko združevanje, ki se bori tako proti socialni demokraciji, kakor tudi proti delavskim izkoriščevalcem.

Priporočamo našim gospodinjam pravi :FRANCKOV: kavni
pridatek iz zagrebške tovarne.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet l. 1909 čez 83 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
K 503.575-98.

Ljudska posojilnica

registr. zadruga z neomejeno zavezo
Miklošičeva cesta 8
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo

prejema **hranilne vloge** vsak de-
lavec od 8. ure zjutraj do 1. ure pop.
ter jih obrestuje **4 1/2 %** brez
po odbitka,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4-50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj
prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-
hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; Josip
Šiška, stolni kanonik, podpred.; Odborniki:
Anton Belec, posest., podj. in trg. v Št. Vidu
n. Lj.; Fran Povše, vodja, graščak, drž. in
dež. posl.; Anton Kobi, posest. in trg., Breg
pri Borovni; Karol Kauschegg, veleposest.
v Ljubljani; Matija Kolar, stolni dekan v
Ljubljani; Ivan Krežar, svetnik trg. in
obr. zborn. in hišni posest. v Ljubljani; Fran
Leskovic, hišni posestnik in blag. „Ljudske
posojil.“; Ivan Pollak m., tov.; Karol
Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

Poročni prstani
močni v zlatu, na trpežnosti ne-
prekosljivi, 1 par 7 K naprej v mod.
fasonah, graviranje brezplačno.
FR. ČUDEN, Ljubljana
urar in trgovec
samo Prešernova ulica št. 1.
Največja zaloga stenskih ur.
Ceniki zastoni tudi po pošti.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.
F. MERŠOL
LJUBLJANA, Mestni trg št. 13.
Trgovina z mednim in drobnim blagom.
Velika izber vezenin, čipk, rokavic, no-
gavic, otroške obleke in perila, pasov,
predpasnikov, žepnih robcev, ovratnikov,
zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.
Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

Gričar & Mejač
Ljubljana
Prešernova ulica št. 9
priporočata svojo največjo
zalogo izdelanih oblek za
gospode, dečke in otroke.
Novosti
v konfekciji za dame.

Ceniki s koledarjem za-
stoj in poštne prosti.
POZOR!
Kdor želi imeti dobro uro,
naj zahteva z znamko
„UNION“
ker te ure so najbolj tr-
pežne in natančne, dobe
se pri
Fr. Čudnu
urarju in trgovcu v Ljubljani
delničar in zaslopnik
švicarskih tovarn „Uni-
on“ v Bielu in Genovi.
700 Uhani, prstani, briljanti.
Svetovnoznano najfiniješe blago po najnižjih cenah.

Pozor slov. delavska društva!
Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini
JANKO ČEŠNIK
(pri Češniku)
LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila
Postrežba poštena in zanesljiva.
Cene najnižje.

A. Lukič
Slovenska
konfekcijska trgovina za:
gospode, dame, dečke, deklice
Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „PRI KRONI“ Mr. Ph. BOHINCA
v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste
priporočata sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bole-
činam, steklenica 20 vin., 6
steklenic 1 krono.
Kaplje za želodec, izvrstno,
krepilno in slast do jedi po-
spesujoče sredstvo, steklenica
40 vin., 6 steklenic 2 kroni.
Kaplje zoper želodčni krč,
steklenica 40 vin., 6 steklenic
2 kroni 50 vin.
Kaplje proti zobobolu,
steklenica 20 vin.
„Stadin“ za otroke.
Obliža za kurja očesa, brada-
vice in trdo kožo, mala škat-
ljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, škatljica
3 vin.
Posipalni prašek, proti ognj-
vanju otrok in proti p. teni
nog, škatljica 50 vin., 6 škatljic
2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju
po udih, steklenica 1 krono.
Ribe olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstra-
nitev kurjih oči, bradavic in
trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odva-
jalno, krepilno in slast po-
spesujoče sredstvo, steklenica 20
vin., 6 steklenic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica K.
Trpotčev sok, izvrstno pri-
poroček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2
kr. 60 vin., in 4 kr. 80 vin.
Železnate kroglice, proti ble-
di (Bleichsucht) mala škatljica
70 vin., velika 1 kr. 60 vin.

**Dežnike in
solnčnike**
domačega izdelka
najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu
JOSIP VIDMAR, tovarna dežnikov, Ljubljana
Pred škofijo št. 19. Stari trg št. 4. Prešernova ulica št. 4.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Usojam si naznaniti častitim odjemalcem, da
sem odprl na Tržaški cesti št. 1

„pri Kerčonu“ filialo
moje trgovine z železnino, hiš-
nega in kuhinjskega orodja.

Blagovolite mi tudi nadalje ohraniti cenjeno
naklonjenost.
Z odličnim spoštovanjem **Štefan Nagy**

Edina in najkrajša črta v Ameriko!
Samo 6 dni! Samo 6 dni!
HAVRE NEW-YORK
francoska prekomorska družba
Veljavne vožne liste (Sifkarte) za francosko linjo
čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike
v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo
ED. ŠMARD
oblastveno potrjena potovalna p.sarna v Ljubljani
Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „KMETSKE
POSOJILNICE“ nasproti gostilni pri „FIGOVCU“.

AUSTRO-AMERICANA
Patniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
Simona Šmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Kakovostna Pojasnila daje se brezplačno.

IVAN JAK in SIN
v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17
priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih
voznih koles in
šivalnih strojev
za rodbino in obrt.

Tisk Katoliške Tiskarne.